

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESČIO
ĮSTATYMO NR. IX-751 19 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Siekama nustatyti lengvatinį 5 procentų PVM tarifą ekologiškiems produktams, taip pat pagal nacionalinę maisto kokybės sistemą pagamintiems produktams (toliau - Ekologiški maisto produktai), kurie naudojami maisto gamybai valstybės ir savivaldybių finansuojamose ikimokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose, aukštosiose mokyklose, sveikatos priežiūros įstaigose, socialinės globos įstaigose, krašto apsaugos sistemos institucijose ir vidaus tarnybos sistemos statutinėse įstaigose (toliau - Viešasis maitinimas).

Šis įstatymo pakeitimas yra būtinas dėl kelių pagrindinių priežasčių:

- **Visuomenės sveikatos stiprinimas ir vaikų maitinimo kokybės gerinimas**

Pagrindinis šios lengvatos tikslas – užtikrinti, kad pirmiausia vaikai, ligoniniai, senjorai bei krašto apsaugos sistemos personalas turėtų prieigą prie sveikesnio, aukštos kokybės maisto, kurio gamybai naudojamos ekologiškos žaliavos. Daugybė mokslinių tyrimų patvirtina, kad ekologiški maisto produktai turi mažiau pesticidų, antibiotikų ir sintetinių priedų, o tai tiesiogiai prisideda prie mažesnės ligų rizikos ir geresnės bendros sveikatos būklės. Europos kovos su vėžiu plane taip pat numatyta, kad sveikos mitybos skatinimas yra viena iš pagrindinių lėtinių ligų prevencijos priemonių. Todėl mažesnio PVM tarifo taikymas Ekologiškiems maisto produktams Viešajame maitinime yra priemonė, tiesiogiai prisidedanti prie visuomenės sveikatos gerinimo.

Pastebėtina, kad 2022 metais Lietuvos vyrų sveiko gyvenimo trukmė buvo 58,2 metų, moterų – 62,3 metų. Palyginimui, ES šalyse šie rodikliai yra atitinkamai beveik 62 metai vyrams ir 64 metai moterims. Tarp Europos Sąjungos šalių 2022 metų reitinge, kalbant apie sveiko gyvenimo trukmę, Lietuva užėmė 25 vietą. Šie skirtumai rodo, kad Lietuvoje būtina skirti daugiau dėmesio sveikatos stiprinimui ir ligų prevencijai, siekiant pagerinti gyventojų gyvenimo kokybę ir pailginti sveiko gyvenimo trukmę. Akivaizdu, kad vien sveikatos politikos priemonių nepakaks, todėl būtina ieškoti žmonių įpročių ir elgesį keičiančių instrumentų.

- **ES strateginių tikslų įgyvendinimas**

Europos Sąjunga yra išsikėlusį tikslą, kad iki 2030 m. 25 proc. visos žemės ūkio paskirties žemės būtų dirbama ekologiškai. Lietuva savo strateginiuose planuose yra numačiusi pasiekti 16 proc. rodiklį (šiuo metu yra tik apie 9 proc.), tačiau tam būtina skatinti Ekologiškų maisto produktų vartojimą vidaus rinkoje. Viena iš pagrindinių ES rekomenduojamų priemonių, nurodytų Ekologinio ūkininkavimo plėtros veiksmų plane 2021–2027 m., yra viešųjų pirkimų ir mokestinių paskatų taikymas ekologiškiems produktams. Šis įstatymo pakeitimas tiesiogiai atliepia šį ES strateginį siekį ir yra suderinamas su ES „Nuo ūkio iki stalo“ strategija bei biologinės įvairovės išsaugojimo tikslu.

- **Ekonomiškai pagrįstas sprendimas, atitinkantis ES praktikas**

Daugelis ES šalių jau taiko lengvatinius PVM tarifus maistui siekdamas tiek socialinių, tiek sveikatos politikos tikslų. ES vidutinis maisto produktams taikomas PVM tarifas yra **10–12 proc.**, nes dauguma valstybių narių taiko sumažintus tarifus būtiniausioms prekėms, įskaitant ir maisto produktus. Lietuvoje PVM tarifas maistui yra **21 proc.**, kuris yra vienas aukščiausių Europoje ir neigiamai veikia tiek bendrą maisto produktų, tiek ekologiškų prekių prieinamumą vartotojams.

Kaimyninėse šalyse jau įgyvendintos priemonės parodė teigiamą poveikį:

- Lenkija iki 2022 m. taikė 5–8 proc. PVM visam maistui, o vėliau laikinai jį sumažino iki 0 proc. tam tikriems maisto produktams (įskaitant vaisius ir daržoves), siekdama sumažinti infliaciją ir padėti gyventojams susidoroti su aukštesnėmis kainomis. Tai padėjo sumažinti prekių kainas, padidino vietos žemės ūkio produkcijos paklausą ir užtikrino didesnę maisto prieinamumą gyventojams.

- Latvijoje nuo 2018 m. šviežiems daržovėms, vaisiams ir uogoms PVM buvo sumažintas nuo 21 proc. iki 5 proc.. Atlikta analizė parodė, kad šis pokytis padidino vietos ūkininkų pajamas ir paskatino vartojimą. Latvijos Žemės ūkio ministerija pranešė apie teigiamus pokyčius:
 - ✓ 2018 m. prekyba vaisiais ir daržovėmis padidėjo 9 proc., o pajamos iš šios prekybos išaugo beveik 13 mln. eurų.
 - ✓ Vietinių vaisių supirkimas padidėjo 15 proc.

Mokslininkų komanda iš Latvijos gyvybės mokslų ir technologijų universiteto, Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto ir Estijos gyvybės mokslų universiteto 2019 m. žurnale „Agraarteadus“ (Journal of Agricultural Science) paskelbė tyrimą, analizuojantį Latvijos PVM mažinimo poveikį vaisių ir daržovių kainoms. Tyrimas parodė, kad Latvijos PVM sumažinimas šviežiams vaisiams ir daržovėms nebuvo visiškai perduotas vartotojų kainoms – iš viso galimo PVM mažinimo poveikio 88 proc. buvo atspindėta mažesnėse kainose, o likusi dalis galėjo būti pasilikta tiekimo grandinėje (prekybininkų ar tiekėjų).

Tai rodo, kad didžioji dalis PVM mažinimo buvo perduota vartotojams, tačiau ne visa – kai kurios kainos sumažėjo mažiau nei teoriškai galėjo. Vidutiniškai kainos sumažėjo apie 3–8 proc., nors teoriškai jos galėjo sumažėti daugiau nei 10 proc., jei visa PVM mažinimo nauda būtų perkelta pirkėjams. Tyrimas rodo, kad dalis PVM sumažinimo naudos galėjo likti prekybininkų rankose dėl rinkos struktūros ir kainodaros strategijų.

Todėl PVM mažinimas Lietuvoje negali būti vienintele vaisių ir daržovių skatinimo priemone, tačiau ji yra reikšminga ir be jos gali iš viso nieko nepavykti.

Latvijos Žemės ūkio ministerijos duomenimis, sumažinus PVM tarifą šviežiams vaisiams ir daržovėms nuo 22 proc. iki 5 proc., 2019 metais biudžeto pajamos sumažėjo 2,2 mln. eurų. Finansų ministerija pateikė kitokią analizę, teigdama, kad dėl šios lengvatos biudžetas neteko 3,5 mln. eurų. Šie skirtumai kyla dėl skirtingų duomenų interpretacijų ir analizės metodų.

Latvijos vyriausybė 2024 m. gruodį nusprendė pratęsti lengvatinį 12 proc. PVM tarifą šviežiams vaisiams ir daržovėms, nes matomas ilgalaikis teigiamas poveikis. Finansų ministerijos skaičiavimais, dėl šios lengvatos valstybės biudžetas 2025 m. neteks apie 17,1 mln. eurų pajamų, o 2026 m. – apie 19,1 mln. eurų.

- Prancūzija: taiko 5,5 proc. PVM tarifą vaisiams ir daržovėms.
- Vokietija: laikinai sumažino PVM maisto produktams nuo 19 proc. iki 7 proc., siekdama kovoti su infliacija ir skatinti vartojimą.

Atsižvelgiant į šias patirtis, tikėtina, kad **5 proc. PVM Ekologiškiems maisto produktams Viešajame maitinime** padidins jų prieinamumą, skatins ekologiškų produktų vartojimą ir suteiks ilgalaikę naudą sveikatos sistemai bei vietos žemės ūkiui.

- **Finansiškai tvari priemonė su valdomomis biudžeto sąnaudomis**

Finansų ministerijos analizė rodo, kad bendras PVM sumažinimas visam maistui iki 9 proc. biudžetui kainuotų apie 337 mln. eurų per metus. **Tačiau šiuo atveju lengvata būtų tikslinė – ji būtų taikoma tik viešojo sektoriaus institucijose naudojamiems Ekologiškiems maisto produktams**, todėl finansinis poveikis biudžetui būtų ženkliai mažesnis.

Be to, tyrimai rodo, kad ilgainiui **PVM mažinimas sveikesniems produktams gali būti savarankiškai atsiperkanti priemonė** dėl mažesnių sveikatos apsaugos sistemos išlaidų.

Lengvata skatins **Ekologiškų maisto produktų vartojimą valstybės ir savivaldybių finansuojamose:**

- ✓ Ikimokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose;
- ✓ Aukštosiose mokyklose;
- ✓ Asmens sveikatos priežiūros ir socialinės globos įstaigose;

- ✓ Krašto apsaugos sistemos ir vidaus tarnybos statutinėse institucijose.

Ilgainiui didesnė Ekologiškų maisto produktų apyvarta augins ir vietos ūkininkų pajamas, kurs naujas darbo vietas kaimo vietovėse ir skatins investicijas į ekologinio ūkininkavimo plėtrą.

ES atliktas tyrimas apie tvarių produktų PVM mažinimą rodo, kad tokios lengvatos yra efektyvus instrumentas skatinant perėjimą prie ekologiškos gamybos ir tvaresnės vartojimo sistemos.

Latvijos ir kitų ES šalių patirtis rodo, kad PVM mažinimas padidina vartojimą, o projektu siūloma tikslinė PVM lengvata užtikrins, kad lengvata bus taikoma efektyviausiai, nes apribojama tik viešojo sektoriaus įstaigoms, tiesiogiai pasieks vartotojus, o ne likts prekybininkų rankose.

- **Konkurencijos taisyklių laikymasis ir ES vidaus rinkos principų nepažeidimas**

Naujausiuose moksliniuose teisės vertinimuose pažymima, kad PVM diferenciacija aplinkosauginiams tikslams gali turėti valstybės pagalbos požymių, tačiau ES *Žaliojo kurso* ir *PVM direktyvos* kontekste tokie diferencijavimai yra skatinami. Svarbu pabrėžti, kad ši PVM lengvata būtų taikoma **vienodai visiems sertifikuotiems ekologiškiems produktams, nepriklausomai nuo jų kilmės šalies**, todėl nebūtų diskriminuojami kitų ES šalių gamintojai. Tai užtikrina, kad lengvata nepažeis laisvo prekių judėjimo principo ir atitiks ES konkurencijos teisę.

Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Pagrindinis tikslas – sudaryti sąlygas, kad vaikų ugdymo įstaigose, socialinės globos ir sveikatos priežiūros įstaigose, krašto apsaugos ir vidaus tarnybos institucijose būtų tiekiamas sveikesnis, ekologiškas maistas.

Pagrindiniai uždaviniai:

- Užtikrinti, kad lengvatiniu PVM apmokestinami tik sertifikuoti Ekologiški maisto produktai, naudojami viešojo sektoriaus maitinimo įstaigose.
- Sukurti skatinamąjį mechanizmą Ekologiškiems maisto produktams viešajame maitinime, kad jų vartojimas augtų, o vietos ūkininkai turėtų daugiau realizacijos galimybių.
- Prisidėti prie ES ekologinio ūkininkavimo plėtros tikslų įgyvendinimo, skatinti trumpąsias tiekimo grandines ir vietinės produkcijos vartojimą.
- Užtikrinti, kad įstatymo įgyvendinimas būtų administruojamas skaidriai ir efektyviai, pasitelkiant sertifikavimo ir viešųjų pirkimų reguliavimą.
- Ilgalaikėje perspektyvoje prisidėti prie visuomenės sveikatos gerinimo, mažinant pesticidų ir cheminių medžiagų poveikį jautriausioms visuomenės grupėms.

Šis įstatymo projektas yra tikslinga ir proporcinga priemonė, kuri prisidės prie sveikatos, ekologinės gamybos plėtros ir tvaraus vartojimo skatinimo, kartu užtikrinant valdomą poveikį biudžetui ir laikantis ES teisės reikalavimų.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo narys Kęstutis Mažeika.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Lietuvoje nėra lengvatinio PVM ekologiškiems produktams, o jų naudojimas Viešajame maitinime priklauso nuo atskirų viešųjų pirkimų sprendimų, kurie dažnai orientuoti į mažiausią kainą, o ne ekologiškų produktų kokybę. ES skatina valstybes nares remti ekologiškus produktus per viešuosius pirkimus ir mokestines priemones, todėl šis įstatymo projektas yra suderinamas su ES strategijomis ir gali prisidėti prie ilgalaikių tikslų, tokių kaip visuomenės

sveikatos gerinimo, tvaraus gamtos išteklių naudojimo ir biologinės įvairovės išsaugojimo bei 25 proc. ekologinės žemės ūkio ploto pasiekimas iki 2030 metų.

Europos Komisijos gairės dėl žaliųjų viešųjų pirkimų skatina įtraukti ekologinius kriterijus perkant maisto produktus viešajam maitinimui, tačiau Lietuvoje tai vis dar įgyvendinama fragmentiškai.

Lietuvoje dedamos pastangos integruoti aplinkosauginius kriterijus į maisto produktų viešuosius pirkimus, praktikoje tai vis dar įgyvendinama nevienodai, ir reikalingos tolesnės pastangos siekiant efektyvesnio šių gairių taikymo. Be to, žaliųjų pirkimų vykdymas kartais riboja produktų pasirinkimą dėl nepakankamos rinkos pasiūlos ir mažiausios kainos principo ribotumo.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Siūloma įtvirtinti lengvatinį 5 proc. pridėtinės vertės mokesčio (PVM) tarifą Ekologiškiems maisto produktams, kurie naudojami Viešajame maitinime valstybės ir savivaldybių finansuojamose įstaigose.

Lengvata būtų taikoma tik viešajam sektoriui, siekiant užtikrinti, kad ekologiškus maisto produktus pirmiausia gautų jautriausios visuomenės grupės: vaikai, senjorai, ligoniai ir krašto apsaugos sistemos personalas.

Reguliavimas apimtų:

- Ikimokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigas;
- aukštąsias mokyklas;
- asmens sveikatos priežiūros ir socialinės globos įstaigas;
- krašto apsaugos sistemos ir vidaus tarnybos statutines institucijas.

Šis reguliavimas neapimtų restoranų, kavinių ar kitų komercinių viešojo maitinimo subjektų, todėl nebūtų iškraipoma konkurencinė aplinka.

Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas jau numato lengvatinius tarifus tam tikroms paslaugoms ir produktams, todėl šis reguliavimas atitiktų esamą mokestinę sistemą.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas leidžia perkančiosioms organizacijoms teikti prioritetą tvariems produktams, tačiau tai nėra privaloma – todėl ši lengvata paskatintų perėjimą prie ekologiškų maisto produktų.

Tikėtini teigiami rezultatai:

Geresnė vaikų, ligonių, senjorų ir karių mitybos kokybė

- Ekologiški maisto produktai turi mažiau pesticidų, sintetinių priedų ir antibiotikų likučių.
- Moksliniai tyrimai patvirtina, kad vaikų mityba, kurioje gausu ekologiškų daržovių ir vaisių, gerina kognityvines funkcijas, stiprina imunitetą ir mažina alergijų riziką.
- Ekologiškas maistas karių racione gali turėti teigiamą poveikį jų fizinei ištvermei ir bendram organizmo atsparumui.

Valstybės biudžeto ilgalaikė nauda

- Nors trumpalaikėje perspektyvoje valstybė netektų dalies PVM pajamų, ilguoju laikotarpiu sumažėtų sveikatos apsaugos išlaidos dėl mažesnio lėtinių ligų (nutukimo, diabeto, širdies ligų) paplitimo.
- Tikslingas PVM mažinimas viešajame maitinime nepadarytų didelės neigiamos įtakos biudžetui, nes nebūtų taikomas visai rinkai, o tik viešojo sektoriaus įstaigoms.

Ekologinio ūkininkavimo skatinimas Lietuvoje

- ES siekia, kad iki 2030 m. 25 proc. visos žemės ūkio paskirties žemės būtų ekologiška, o Lietuva savo strateginiuose planuose yra numčiusi pasiekti 16 proc. rodiklį (šiuo metu tik apie 9 proc.).

- Lengvatinis PVM turėtų tapti ekonomine paskata Ekologiškų maisto produktų tiekėjams, nes sumažėjus kainų atotrūkiui tarp ekologiškų ir įprastų produktų, išaugtų jų paklausa.

Vietos žemės ūkio ir trumposios maisto tiekimo grandinės stiprinimas

- Viešojo maitinimo sektorius galėtų sudaryti ilgalaikes tiekimo sutartis su vietos ekologiškais ūkiais, užtikrindamas stabilias pajamas Lietuvos ūkininkams.
- Ekologiškų ūkių plėtra skatins naujų darbo vietų kūrimą kaimo vietovėse, nes ekologinė gamyba yra darbo jėgos imlesnė nei įprastinė žemdirbystė. Tai padės mažinti regioninį nedarbą ir stiprinti vietos ekonomiką.
- Didėjanti ekologiškų maisto produktų paklausa paskatins investicijas į perdirbimą ir platinimą, o tai savo ruožtu prisidės prie ekonomikos augimo, BVP didėjimo ir papildomų mokesčių pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio (GPM), socialinio draudimo įmokų ir kitų mokesčių.

Tvaresnė maisto gamyba ir vartojimas

- Skatinant Ekologiškus maisto produktus mažėtų cheminių trąšų ir pesticidų naudojimas, prisidedant prie tvaresnio žemės ūkio vystymo.
- Ilgainiui tai padėtų mažinti taršą ir išsaugoti dirvožemio bei vandens kokybę.

Šis įstatymo pakeitimas yra **tikslinga, ekonomiškai pagrįsta ir socialiai teisinga priemonė**, užtikrinanti tvarų Ekologiškų maisto produktų vartojimą viešajame sektoriuje bei atnešanti ilgalaikę naudą tiek visuomenei, tiek aplinkai, tiek nacionalinei ekonomikai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Įvedus lengvatinį 5 proc. PVM tarifą Ekologiškiems maisto produktams, naudojamiems Viešajame maitinime, tikėtinas teigiamas poveikis socialinei, ekonominei ir aplinkosauginei sritims. Tačiau, kaip ir bet kuri teisinė reforma, ši iniciatyva gali turėti tam tikrų iššūkių ir galimų neigiamų pasekmių, kurių išvengimui būtina numatyti atitinkamas priemones.

Ekonominis poveikis

Teigiamos pasekmės:

- Tikslinės PVM lengvatos taikymas išvengia bendrojo PVM mažinimo maisto produktams poveikio, dėl kurio prekybininkai dažnai pasilieka lengvatos naudą.
- Paskatinus Ekologiškų maisto produktų vartojimą Viešajame maitinime, išaugs vietinių ekologiškų ūkių paklausa ir bus skatinama jų plėtra.
- Tikėtinas ilgalaikis valstybės biudžeto stabilumas, nes sumažėjusios sveikatos apsaugos sistemos išlaidos dėl sveikesnės mitybos kompensuos tiesioginį PVM pajamų sumažėjimą.
- Viešasis sektorius galės sudaryti ilgalaikes tiekimo sutartis su vietos ekologiniais ūkiais.

Galimos neigiamos pasekmės ir jų mažinimo priemonės:

Valstybės biudžeto netekimai dėl sumažinto PVM:

Kompensavimo priemonės:

- Didėjantis Ekologiškų maisto produktų vartojimas skatins didesnę jų pardavimą, o tai ilgainiui subalansuos mokesčines pajamas.
- Bus mažinamos ilgalaikės sveikatos apsaugos išlaidos, nes mažės su netinkama mityba susijusių ligų (nutukimo, diabeto, širdies ir kraujagyslių ligų) atvejų.

- Ekologiškų ūkių plėtra skatins naujų darbo vietų kūrimą kaimo vietovėse, nes ekologinė gamyba yra darbo jėgos imlesnė nei įprastinė žemdirbystė. Tai padės mažinti regioninį nedarbą ir stiprinti vietos ekonomiką.
- Didėjanti Ekologiškų maisto produktų paklausa paskatins investicijas į perdirbimą ir platinimą, o tai savo ruožtu prisidės prie ekonomikos augimo, BVP didėjimo ir papildomų mokesčių pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio (GPM), socialinio draudimo įmokų ir kitų mokesčių.
- Stipresnė ekologiško maisto pramonė didins Lietuvos konkurencingumą ES rinkoje, nes didėjanti Ekologiškų maisto produktų gamyba sudarys galimybes plėsti eksportą į kitas ES šalis, prisidedant prie teigiamo prekybos balanso.

Socialinis poveikis

Teigiamos pasekmės:

- Gerės visuomenės sveikata, nes jautriausios grupės (vaikai, ligoniai, senjorai) gaus kokybiškesnį ir sveikesnį maistą.
- Mažės socialinė atskirtis, nes lengvata užtikrins, kad net mažas pajamas gaunantys asmenys galės naudoti sveikesnį maistą per Viešąjį maitinimą.
- Atsiranda paskata tvariai gamybai, todėl ilgainiui visuomenė turės didesnę supratimą apie tvarią mitybą ir sveiką gyvenseną.

Galimos neigiamos pasekmės ir jų mažinimo priemonės:

- Galimas tiekimo grandinės sutrikimas išgaliojus įstatymui (nepakankamas Ekologiškų maisto produktų kiekis rinkoje):

Prevencinės priemonės:

- Nėra imperatyvo įgyvendinti lengvatą ir tai užtikrins palaipsnį rinkos prisitaikymą prie didėjančios paklausos.
- Skatinti ekologinių ūkių plėtrą per paramos schemas.

Administracinis poveikis

Teigiamos pasekmės:

- Sukuriama aiški viešųjų pirkimų politika, kuri palengvins Ekologiškų maisto produktų įtraukimą į Viešąjį maitinimą.
- Efektyvesnis viešųjų finansų panaudojimas, nes valstybė investuos į sveiką mitybą, o ne į vėliau atsirandančias ligų gydymo išlaidas.

Galimos neigiamos pasekmės ir jų mažinimo priemonės:

Galimos problemos dėl administravimo ir kontrolės:

Prevencinės priemonės:

- Įvesti aiškius reikalavimus sertifikavimui ir atsekamumui, kad lengvata būtų taikoma tik realiai naudojamiems Ekologiškiems maisto produktams.
- Sukurti skaitmenizuotą ataskaitų teikimo sistemą, leidžiančią lengvai stebėti lengvatos taikymą viešajame sektoriuje.

Konkurencinis poveikis

Teigiamos pasekmės:

- Nebus pažeidžiami konkurencijos principai, nes lengvata bus taikoma visiems ekologiškiems produktams, nepriklausomai nuo jų kilmės šalies.
- Bus sudarytos sąlygos vietos ūkininkams konkuruoti su importuojamais ekologiškais produktais.

Galimos neigiamos pasekmės ir jų mažinimo priemonės:

Galimas konkurencijos iškraipymas, jei lengvata neteisingai administruojama:

Prevenčinės priemonės:

- Užtikrinti, kad viešieji pirkimai būtų skaidrūs ir pagrįsti konkurencijos principais.

Šis įstatymo pakeitimas **atneštų ilgalaikę naudą sveikatai, ekonomikai ir aplinkai**. Nepaisant tam tikrų iššūkių, numatytos prevencinės priemonės užtikrintų, kad reguliavimas būtų efektyvus, skaidrus ir suderinamas su ES bei nacionalinės teisės reikalavimais.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Šio įstatymo įgyvendinimas **teigiamai paveiks Ekologiškų maisto produktų rinką, skatins ir vietos ūkininkus, perdirbėjus ir viešojo maitinimo paslaugų teikėjus**.

Ekologiškų ūkių augimas ir naujos darbo vietos

- Tikėtina, kad lengvatinis 5 proc. PVM tarifas paskatins didesnę Ekologiškų maisto produktų paklausą Viešajame maitinime, todėl ūkininkai turės stipresnę motyvaciją plėsti ekologišką gamybą.
- Ekologinis ūkininkavimas yra darbui imlesnis sektorius, todėl didėjant paklausai, kaimo vietovėse bus sukurama daugiau darbo vietų.
- Ilgalaikėje perspektyvoje tai padės mažinti regioninį nedarbą ir skatinti vietos ekonomiką, nes didės tiek pirminei ekologiškų žaliavų gamybai, tiek jų perdirbimui skirti pajėgumai.

Viešojo maitinimo sektoriaus galimybės

- Viešojo maitinimo įstaigos, veikiančios pagal valstybės ir savivaldybių finansuojamus modelius (mokyklos, ligoninės, kariuomenė), galės lanksčiau organizuoti ekologiškų maisto produktų įsigijimą.
- Tai taip pat skatins ilgalaikius tiekimo kontraktus tarp viešojo sektoriaus ir ekologinių ūkių, užtikrinant nuoseklų ir stabilų pardavimo kanalą.
- Įsigyjant daugiau ekologiškų maisto produktų, bus sustiprinama ir nacionalinė žemės ūkio rinka.

Ekologiškų maisto produktų perdirbimo sektoriaus plėtra

- Šiuo metu Lietuvoje didelė dalis ekologiškai užaugintų produktų yra parduodama kaip įprastinė produkcija, nes trūksta pakankamos vidaus rinkos paklausos.
- Šis įstatymas sukurs papildomą poreikį ekologiškai perdirbtiems produktams (pvz., ekologiškiems pieno produktams, miltams, duonai, daržovių konservams), o tai paskatins investicijas į ekologiškos gamybos perdirbimą.

Verslo konkurencingumo didėjimas ES rinkoje

- Dėl išaugusios ekologiškos produkcijos vidaus rinkoje, Lietuvos ūkininkai ir perdirbėjai turės didesnes galimybes plėsti eksportą į kitas ES šalis.
- Kadangi Ekologiški maisto produktai yra aukštesnės pridėtinės vertės, jų eksportas gali prisidėti prie teigiamo Lietuvos prekybos balanso, stiprinant vietos gamintojų pozicijas tarptautinėse rinkose.

Šio įstatymo įgyvendinimas yra stiprus postūmis ir vietos ekologiško verslo plėtrai, kuris skatins ne tik sveikesnę mitybą jautriausiose visuomenės grupėse, bet ir prisidės prie ilgalaikio Lietuvos žemės ūkio ir maisto pramonės konkurencingumo tiek vidaus, tiek tarptautinėje rinkoje.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus Įstatymo projektą, galiojančių teisės aktų keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

Įstatymas nepažeidžia jokių pagrindinių žmogaus teisių, o priešingai – prisideda prie teisės į sveiką maistą užtikrinimo pažeidžiamoms grupėms (vaikams, ligoniams, senjorams).

Siūloma lengvata neprieštarauja ES PVM direktyvai, kuri leidžia taikyti sumažintus PVM tarifus tam tikriems produktams.

Įstatymo projektas yra suderinamas su ES „Nuo ūkio iki stalo“ strategija ir Ekologinio ūkininkavimo plėtros veiksmų planu 2021–2027 m., kurie skatina Ekologiškų maisto produktų vartojimą viešajame sektoriuje.

Lengvata būtų taikoma nediskriminuojant pagal kilmės šalį, todėl ji nepažeidžia ES vidaus rinkos taisyklių ir konkurencijos teisės.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliotos institucijos iki šio įstatymo įsigaliojimo turėtų parengti ir patvirtinti būtinus šio įstatymo įgyvendinimui poįstatyminius aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymui įgyvendinti papildomų lėšų iš biudžeto nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„Lengvatinis PVM tarifas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo nariai